

2015-10-23

Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad
Lena Lundström

Motion 10 - Nätverk för landsbygdskommuner – fler än varannan medlem berörs

Beslut

Styrelsen föreslår kongressen besluta

att bifalla motion 10 Nätverk för landsbygdskommuner – fler än varannan medlem berörs.

Motionen

Henrik Yngvesson (M) och Harald Hjalmarsson (M), ombud för Kalmar län har i motion 10 föreslagit **att** SKL utifrån intentionerna i motionen under stycket ”Planera, bygg och gör samhället hållbart” ska föra in ett nytt stycke med inriktningsmålet att SKL under 2016-2019 förstärker sitt arbete med landsbygdsfrågor genom att inrätta ett nätverk för berörda medlemmar.

Styrelsen

Demografiska förändringar, som befolkningens flytt-, boende- och sysselsättningsmönster, påverkar kommunerna. Demografin påverkar skattekraften, liksom förväntningarna på välfärdstjänster, på olika sätt för växande respektive krympande kommuner. Det är känt och erkänt att krympande och glest bebyggda kommuner har svåra förutsättningar.

Det ska noteras att den stora majoriteten av landets kommuner hade en befolkningsökning förra året. Det gäller för 248 av landets 290 kommuner, och det är ofta invandring som bidragit till ökningen. Det innebär inte att dessa 248 nu verkar under liknande förutsättningar.

Motionärerna räknar till 197 landsbygdskommuner i Sverige, vilka rimligtvis även de har stora inbördes skillnader. I SKL:s kommungruppsindelning, med tio olika grupper, är gruppen glesbygdskommuner 20 stycken, medan landsbygdskommuner inte utgör en avskild grupp. Indelningen bygger på skillnader i kommunernas befolknings-, pendlings- och näringslivsstrukturer. Den har reviderats över tid beroende på hur samhällsutvecklingen påverkat olika kommuners strukturella förutsättningar. För att få in 197 kommuner under samma rubrik behöver man lägga samman framgångsrika turist- och besöksnäringkommuner, välmående utpendlingskommuner, varuproducerande kommuner och glest befolkade kommuner med stor nettoutflyttning. Det finns, som motionärerna menar, sannolikt en rad frågor och problemområden som dessa har gemensamma, men det finns också stora skillnader.

Motionärerna ger erkännande för SKL:s arbete rörande bredband och strandskydd, men menar också att SKL bör koordinera och ge tjänstemannastöd utifrån ett samlat grepp kring landsbygdsfrågor.

Nätverk för landsbygdskommuner - Fler än varannan medlem berörs

SKL behöver strukturera och utveckla sitt arbete med de särskilda utmaningar som Sveriges landsbygdskommuner står inför. Det räcker inte att landsbygden finns med som en bland flera aspekter i olika sakfrågor. Man får heller inte förledas att tro att frågan om den regionala indelningen av Sverige är lösningen på alla utmaningar. För att kunna ta ett samlat grepp kring landsbygdsfrågorna krävs en mötesplats för berörda - ett nätverk - som SKL står värd för, det vill säga tar ansvar för koordination och tjänstemannastöd.

Av SKL:s 310 medlemmar räknas 197 som landsbygdskommuner. Det är en majoritet av de 290 kommunerna, men man får inte glömma att även landsting i glesbygd har problem som skiljer sig från storstädernas.

Sverige har en av Europas starkaste urbaniseringstrender vilket visar sig i att 250 av kommunerna tappar sin unga befolkning. Det säger en del om hur olika verkligheten och därmed utmaningarna är i landet för våra förtroendevalda och beslutsfattare.

Landsbygdskommunerna har mer eller mindre liknande demografiska och geografiska utmaningar. När underlaget för kommersiell och offentlig service minskar samtidigt som det offentliga resurser krymper och köp- och resemönster förändras. Ofta koncentreras dessa kommuners aktiviteter till centralorten - ibland efter noga överväganden och prioriteringar - och ibland för att man inte har kapacitet att se hela det geografiska ansvaret.

Ser man till de frågor inriktningsdokumentet "Ansvar för välfärd" tar upp kan man konstatera att merparten av inriktningsmålen kräver större kreativitet och nytänkande om man adderar "i landsbygdskommun". Det är just förmågan att hitta nya sätt att arbeta på som framtiden avgörs för de 197 kommunerna, både internt i kommunerna, men även tillsammans med övriga i lokalsamhället.

Två enskilda frågor som har särskild betydelse för landsbygden som SKL förtjänstfullt driver är bredband och strandskydd. I bostadsfrågan har fokus legat kraftfullt på storstäderna, förståeligt, men även landsbygden har bostadsbrist - och finansieringsbrist. Det kostar lika mycket att bygga i Arvidsjaur som i Stockholm.

Det är bra att SKL startat ett nätverk för kommundirektörer i kommuner med både negativ och positiv tillväxt, planerar att särskilt stödja medelstora kommuner, benämnda som "nyckelkommuner för att hela Sverige ska leva" och har en samverkan med "Småkom" samt ingår i "Arena för tillväxt". Det räcker inte, nyckeln till att hela Sverige ska leva omfattas även av landsbygdskommunerna. Småkom gör ett mycket gott arbete, men vänder sig till de allra minsta bland landsbygdskommunerna.

Utmaningarna är som sagt flera, en av SKL:s goda och starka sidor är dess möjlighet att stå värd för mötesplatser där medlemmarna möts, utbyter erfarenheter och tar del av det som är förbundets paradgren, Öppna Jämförelser.

För att möta framtidens utmaningar är det viktigt att kunna dra lärdom och inspiration av varandra. Sökandet efter unika lösningar är ofta kostsam och alldeles onödig.

Genom ett nätverk som SKL koordinerar kan erfarenheter utbytas och nya metoder utvecklas. Det faktum att nästan hälften av medlemmarna har tjänstemän med särskilt ansvar för landsbygdsfrågor bör återspeglas hos medlemsorganisationen.

"Landsbygdssamordnarna" arbetar med allt från bredband, samhällsplanering och näringslivsutveckling till dialog med byalag, stöttar butiker och drivmedelsstationer samt turismutveckling och inspirationsaktiviteter. Hela tiden utifrån det perifera och glesa, där avstånd och minskad service ökar behovet av samspel.

SKL driver flera nätverk utifrån både sakfråga och funktion. Det finns dock ingen given plats för glesbygdsfrågorna utan de hänvisas till att ingå som en dimension bland andra i olika sakfrågor. Det perspektivet återfinns även i "Ansvar för välfärd".

Det är naturligt att SKL tar ansvar för ett nätverk mot bakgrund att fler än varannan medlem berörs. Jag yrkar att kongressen beslutar:

att SKL utifrån intentionerna i motionen under stycket "Planera, bygg och gör samhället hållbart" för in ett nytt stycke med inriktningsmålet att SKL under 2016-2019 förstärker sitt arbete med landsbygdsfrågor genom att inrätta ett nätverk för berörda medlemmar.

Henrik Yngvesson (M), ombud Kalmar län

Harald Hjalmarsson (M), tjänstgörande ersättare Kalmar län